

УДК 334.716:331.2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИТРАТ НА ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Сукач Ольга Олексіївна, аспірант, кафедра економіки підприємства, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

У тезах розглянуто актуальні проблеми підвищення ефективності управління фондом оплати праці. Автором проаналізовано динаміку показників ефективності використання витрат на заробітну плату на промислових підприємствах.

Ключові слова: ефективність, витрати на оплату праці, фонд заробітної плати, промислові підприємства.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Оплата праці виконує функцію стимулювання робітників до праці, підвищуючи витрати на оплату праці підприємство стимулює робітників до покращення їх продуктивності праці. Але, з однієї сторони, витрати на заробітну плату, як і всі інші види витрат, підприємство намагається знизити. Тому що зростання витрат на оплату праці призводить до росту собівартості продукції і, як наслідок, зменшення прибутку підприємства. З іншої сторони, зростання витрат на оплату праці передбачає зростання відрахувань в державний бюджет та фонди загальнообов'язкового соціального страхування, а також покращує рівень доходів та якість життя населення країни.

В свою чергу, висновки про ефективність використання фонду заробітної плати можуть бути отримані саме на основі вивчення динаміки економічних показників ефективності витрат на заробітну плату.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Даній проблематиці значну увагу приділяли такі вчені, як Т.М. Долініна, О.В. Гамова, Л.П. Шевчук, О.А. Грішнова, А.С. Богачев, І.В. Саух, А.В. Калина, Л.В. Синяєва, М.В. Семикіна тощо. Вищеназваними авторами ставиться акцент саме на загальній організації процесів управління заробітною

платою, що підтверджує актуальність дослідження ефективності витрат на заробітну плату.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В економічній науці залишається відкритою проблема формування та удосконалення методики ефективності витрат на заробітну плату.

Мета тез полягає в дослідженні динаміки показників ефективності витрат на заробітну плату на промислових підприємствах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перебуваючи в умовах перехідної економіки, витрати на оплату праці на українських підприємствах не завжди залежать від результатів трудової діяльності. Як відомо, підприємства наділені самостійністю у виборі форм та систем оплати праці, але формування рівня заробітної плати в країні також підпорядковане діям державних важелів. З моменту здобуття незалежності нашою державою спостерігається вкрай низький рівень життя. І при нинішньому курсі євро мінімальна заробітна плата в Україні складає близько 79 євро. Як свідчить Євростат, мінімальна заробітна плата у Словаччині становить 352 євро, в Польщі – 405 євро, в Туреччині – 442 євро. Але мінімальний рівень заробітної плати повинен стимулювати зростання середньої заробітної плати, підвищувати купівельну спроможність населення, покращувати рівень життя нації [2].

Також при вищезазначеній низькій вартості робочої сили вітчизняному ринку праці характерний високий рівень експлуатації праці, що на 75-80 % вищий за його рівень в країнах Євросоюзу. У зв'язку з цим, на більшості підприємствах не сформовано чіткої мотиваційної політики, що значно знижує вектор ефективності використан-

ня витрат на оплату праці. Відсутність мотиваційної складової в організації погіршує виконання функціональних обов'язків працівниками, а витрати на оплату праці набувають нераціонального характеру.

Таким чином, для промислових підприємств постає актуальним питання підвищення ефективності використання фонду оплати праці. Адже витрати на оплату праці є складовими вартості продукції, ефективність яких впливатиме на формування як витрат, так і результатів виробничої діяльності. Наразі серед вчених-економістів не існує єдиного підходу щодо оцінки ефективності витрат на заробітну плату. На нашу думку, витрати на заробітну плату

необхідно розглядати не лише в площині загального фонду оплати праці, але враховувати окремо фонд основної заробітної плати.

Згідно статистичних даних [1], проведений аналіз динаміки показників ефективності витрат на заробітну плату в промисловості України (табл.1). Як свідчать розрахунки, за 2011-2013 рр. на підприємствах спостерігається зниження практично всіх показників ефективності витрат на оплату праці, окрім групи показників зарплатовіддачі. Через відсутність ефективного мотиваційного механізму, який сприяв би підвищенню ефективності управління фондом оплати праці на підприємстві відбувається несприятлива тенденція скорочення фінансового результату.

Таблиця 1.

Аналіз та динаміка показників ефективності витрат на заробітну плату в промисловості України, розраховано автором на основі [1]

Показники	2011	2012	2013	Абсолютна зміна (2013/2011)
I. Показники пропорційності				
Відношення темпу росту обсягу виробництва з темпом росту фонду заробітної плати, коефіцієнт	1,07	0,96	0,96	-0,11
Відношення темпу росту продуктивності праці з темпом росту реальної заробітної плати, коефіцієнт	1,05	0,94	0,93	-0,12
II. Показники зарплатомісткості				
Питома вага фонду заробітної плати у вартості продукції (зарплатомісткість), %	7,87	8,29	8,9	1,03
Питома вага фонду основної заробітної плати у вартості продукції, %	4,77	5,06	5,45	0,68
III. Показники зарплатовіддачі				
Виручка від реалізації на 1 грн фонду заробітної плати (зарплатовіддача), грн	12,70	12,07	11,2	-1,50
Виручка від реалізації на 1 грн основного фонду заробітної плати (продуктовіддача основної заробітної плати), грн	21,00	19,76	18,36	-2,64
IV. Показники рентабельності				
Прибуток від реалізації на 1 грн фонду заробітної плати, грн	0,56	0,18	0,11	-0,45
Прибуток від реалізації на 1 грн фонду основної заробітної плати, грн	0,93	0,30	0,19	-0,74

Висновки і перспективи подальших розробок. Перспективою подальших розробок передбачається аналіз впливу ефективного управління витратами на оплату праці на формування прибутку підприємства.

Список використаної літератури

1. Офіційна сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Офіційна сторінка Євростату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat>.

Автори

Сукач Ольга Олексіївна, аспірант кафедри економіки підприємства, Одеський національний економічний університет (olechka-sukach@yandex.ru)

Тези доповіді надійшли 13 лютого 2015 року.

Опубліковано в авторській редакції.